DEC 27 1921
Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXIX. Число 297. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 22. грудня, 1921. VOL. XXIX. No. 297. Jersey City, N. J., Thursday, December 22, 1921. THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

СУПЕРЕЧНІ ЗАЯВИ ПРЕЗИДЕНТА ГАРДИНҐА ПРО УМОВУ З ЯПАНОМ

ВАШІНҐТОН, 20. грудня. — В американських урядових кругах викликала поважну констернацію суперечка в двох заявах президента Гардинґа в справі угоди межи Злученими Державами, Англією, Японом та Францією.

Першу заяву зложив президент Гардинг на конференції з ґазетярами, яка відбувається що два тижні. На тій конференції хтось поставив письменно запит до президента, як він поясняє угоду, а саме чи її треба розуміти так, що всі умовляючіся держави ґарантуючи свої посілости на островах Тихого Океану, ґарантують також Японови його посіданнє островів, які становлять властивий Япан, себто ґарантують також цілість Япану. На се президент Гардинг відповів, що на його думку договір не відноситься до островів, становлячих Япан, як не відноситься він до суходолу Злучених Держав.

В кілька годин пізнійше з Білого Дому видано було другу заяву, котра перечила першій. В ній президент заявив, що американські делеґати, роблячи умову, мали на думці ґарантувати також Японови посіданнє островів, що становлять властивий Япан, і що він, президент, не має нічого проти такого пояснення договору. Припускають, що зараз потім, як розійшлася чутка про заяву президента, американські делеґати мали конференцію з президентом і звернули йому увагу на то, як вони розуміли договір та переконали його про потребу видання офіціяльного заперечення.

СПРАВА ФРАНЦУЗЬКОЇ ФЛЬОТИ.

ВАШІНҐТОН, 20. грудня. — Французька делеґація зложила нині офіціяльну заяву щодо французьких домагань в справі величини французької фльоти.

Франція після сеї заяви годиться на пропозицію, поставлену ан конференції, щоби вона мала кораблів повної містоти 175,000 тон, але ся містота має відноситися лише до великих кораблів. Се значить, що до її фльоти великих кораблів, які разом мають мати 175,000 тон містоти, має ще бути додана фльота з малих, оборонних кораблів, переважно підводних лодок.

Заява французьких делеґатів викликала відразу поважні трудности на конференції. Англійські делеґати зараз заявили, що якби Франції дозволити на удержанне великої фльоти підводних суден, то Анґлії та другим державам требаби дозволити на побудованне більшого числа помічних военних кораблів, до боротьби проти котрих будується власне підводні ладки.

СПРАВА БЕЗЗАКОННИХ ВІШАНЬ В АМЕРИКАНСЬКІЙ АРМІЇ.

ВАШІНҐТОН, 20. грудня. — Нині відбувалося дальше переслуханне перед комітетом сенату в справі закидів, пороблених сенатором Вотсоном з Джорджії про вішання без суду американських жовнірів у Франції.

Перед комітетом заявилося нині кількох свідків, які колись служили самі в американській армії у Франції, а котрі під присягою стверджували закиди сенатора Вотсона та доказували, що американських жовнірів вішано у Франції без суда, що офіцири стріляли до своеї мужви як до ворога, та що документи департаменту війни, після яких в американській армії у Франції мало виконатися всего 11 засудів смерти, є неправдиві.

Богато свідків, виступаючих перед комітетом, могло подати лише те, що вони чули від других, а не те, що вони самі бачили на власні очи. В богато случаях вони навіть не могли подати ніяких імен. Лише один свідок був більше докладний в своїх зізнаннях. Се був Джордж Тейлор, котрого американський уряд удержує в банковій школі у Філаделфії. Він заявив, що він бачив самий, як вішали 12 жовнірів. Перші два жовніри були Мурини. Третий був білий сержант (фельдфебель), засуджений на повішенне французьким судом; свідок стояв на сторожи підчас вішання, і на просьбу засудженого писав листа до його матери, повідомляючи її про смерть сина через інфлюенцу. Судив його французький суд, в якім одиноким Американцем був прокуратор. Суд деколи завдавав йому питання через переводчика. Ідучи на шибеницю, жовнір був певний, що його навіть не суджено. Свідок заявив, що жовніра засуджено за те, що він мав буцімто знасилувати дівчину, хоч та дівчина вже була дозріла і була свідома того, що робить. Свідок бачив разом, як вішали 10 Муринів та двох білих; він заявив, що вішанне бачили також другі члени його компанії, яких він в разі потреби може закликати на свідків.

Роберт Гарисон, котрий служив два роки при канадійськім реґіменті ще заким Америка виповіла війну Німеччині, зізнав, що він не бачив, як вішали жовнірів на основі суду, але бачив аж два случаї, як офіцири та жовніри лінчували свого товариша зброї

В однім случаю вони повісили без суду на дереві одного Мексиканця, а в другім случаю одного Американця, котрому наперед забрали гроші, а потім знущалися, як він домагався посвідки (ресіту) на них. Як його повісили, написали, що він був ранений в битві і пропав без сліду і таку вістку подали матери убитого.

ЯПАНСЬКО-КИТАЙСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ ЗІРВАНІ

ВАШІНҐТОН, 20. грудня. — Переговори межи Япаном та Китаєм в справі віддання Япаном китайської провінції Шантунґ зірвано.

В тій справі видано заяву, що переговори станули на мертвій точці. Японські делеґати зателеграфували по дальші інструкції (вказівки) до Токіо; як довго вони не прийдуть, дальших конференцій не буде.

МАЮТЬ ЧЕКАНИТИ ДОЛЯРИ НА СПОМИН КОНФЕРЕНЦІЇ.

ВАШІНҐТОН, 19. грудня. — Вашінґтонська конференція для зменчення морських зоружень має увіковічнена на монатах, котрих вибиванне мається почати безпроволочно.

Директор американської менниці уже предложив президентови Гардинґови взорець нового срібного доляра, який має бути чеканений на спомин сеї конференції. Президент одобрив уже взорець. Мають вибити сього доляра 700,000 штук. На сім долярі має бути вибита з одного боку звичайна голова Свободи, а з другого боку американський орел, що сів на зломаний меч, над написю: Піс. Поза орлом мають бути лучі сходячого сонця. На монеті будуть також звичайні другі написи: „Е плюрібус унум" та „Ін Ґод ві трост".

Послідний взорець срібного доляра був приготований ще в 1878. році.

ЗАПОВІДЖЕНА ПОЛІЦІЄЮ БОМБА НЕ ДОПИСАЛА

Хоч нюйорська поліція була специяльно зорганізована, щоби охоронити нюйорський фінансовий дистрикт перед новим вибухом бомби на Вол стріті чи його наслідками, та хоч в годині, о значеній анонімовим кореспондентом поліції зібралися величезна товпа на сусідних вулицях, щоби бачити на власні очи таку важну подію, заповіджена бомба не появилася і поліція і публика мусіли розійтися домів просто з нічим. Під впливом такої несловности бомбокидателів почало серед публики ширитися недовіре до всяких поліційних теорій про якісь важні відкриття польських поліційних шпигів. В се таки зібрана публика мала кілька хвиль поважного напруження, коли поліція задержала один віз, що появився на Вол стріт; се однак скоро минуло, коли поліція перевела докладний трус вова і на власні очи переконалася, що віз не ладований бомбами, як се було заповіджено, але святочними дарунками.

ЗАВОРУШЕННЯ ПРОТИ ЖИДІВ В ЄРУСАЛИМІ.

В Єрусалимі вибухли заворушення з приводу роковин проголошення Палестини независимо державою. Вчасі свята прийшло до уличної боротьби поміж Жидами і Арабами при помочі бомб і револьверів. Убито 4 Жидів і 1 Араба, ранено 15 осіб. Напруження між Арабами і Жидами росте.

ПОЗОВ В РОДИНІ.

Бруклинський суд розбирав в понеділок дійсно небувалий позов. Якась пані Парльман пізвала за відшкодованне в суді 25.000 долярів за ушкодження на тілі, які вона віднесла, коли автомобіль, яким вона їхала, наїхав на стріткару. Позов був внесений проти візника автомобіля, і опирався на його недбальстві. Незвичайність позву лежала в тому, що візником був муж пані Перльман. Наслідки недбальства її мужа були такі, що підчас катастрофи вона потовкла собі голову, побилася і дістала нервового потрясення. Се все вона оцінювала на 25.000 долярів.

Суд однак дивися інакше на справу. Він відкинув позов на тій основі, що жінка не може позивати мужа за ушкодження, які вона понесла через його недбальство.

ПОЗОВ ПРОТИ КРАВЕЦЬКИХ СТРАЙКІВ.

Одна кравецька компанія в Ню Йорку внесла удовий позов проти кравецької юнії, котрої члени епер на страйку, обжаловуючи їх за ріжні незаконні вчинки. Межи иншим позовники домагаються від суду видання заборони проти страйкарів виставляти пикети коло фабрики, бо буцімто страйкарі, наперед намовляють страйку, а як се нічого не помагає, то зневажають страйколомів, кидаючи на них фляшками і тим подібним.

ВИБУХИ ВУЛЬКАНІВ ТА ЗЕМЛЕТРЯСЕННЯ В ПІВДЕННІЙ АМЕРИЦІ.

Недавно американські сейзмографічні стації (що записують землетруси) зазначили поважні потрясення землі, віддалені яких три тисячі миль. Як показується землетрясення сі мали місце в південній Америці. З Чіле та Арґентини доносять, що в ріжних вульканів, положених в ланцюху високих гір Андів, почали послідними днями налітати хмари попелу, які виривають грубою верствою ярину та збіже на полях, причиняючи тим поважну шкоду.

Дуже чинним мав стати вулькан Савле в Чілє. Від кількох уже днів він викидає велику масу яви, а хмари попелу, піднося́чися з його кратеру, розтягаються на кількадесять миль довкруги. В кількох місцях під горою повстали глибокі розколини, з котрих добувається пара. Так само став рухатися чілійський вулькан Ренігує, котрий викидає не лише попіл, вкриваючи ним збіже та приносячи великі шкоди фармерам, але й камінне, котре перешкаджає плавбі на поблизькім озері та ріках. Довкола вулькану пасовиска знищені зовсім попелом та огнинами. Фармері перервали сезон стриження воець та втікають з ними як мога найдальше від гори. З чілійських вульканів тягнуться правдиві хмари попелу, які в кількох місцях засланяють сонце.

ВИКРИТТЄ ПОЛЬСЬКИХ ДОНОСІВ ДО АЛІЯНТСЬКИХ ДЕРЖАВ ПРОТИ УКРАЇНЦІВ В ГАЛИЧИНІ, В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ І В КАНАДІ

ПАРИЖ, 6. грудня. (Власна кореспонденція „Свободи"). — Довідуюся з цілком певного і достовірного жерела, що правительство д-ра Евгена Петрушевича одержало у свої руки документи про се, які доноси роблять Поляки до аліянтських правительств.

В тих доносах говорить польський уряд, буцімто галицькі Українці мають змову з російськими большевиками і з Німцями. Також говорить польський уряд, що серед галицьких Українців в Галичині, в Злучених Державах і в Канаді Польща тішиться великими симпатіями (прихильностю), які нібито з кождим днем зростають. Ті симпатії, каже польський уряд, не всилі замарати большевицькі і німецькі платні агенти, які нібито видають українські ґазети в Галичині і в Америці.

Про позичку Галицького Українського Правительства каже Польща, що вона не вдалася через те, що галицькі Українці в Америці є за Польщею а проти українського правительства, яке вважають самозванчим.

Сі доноси не мали великого успіху, бо аліянти мають кромі польських також інші інформації, а саме, українські і свої власні, які не є фабриковані а правдиві, оперті на дійсних фактах.

Слід звернути увагу американських і канадійських Українців, щоби помилками не давали Полякам нагоди використати їх проти Галицької України. П.

ДАЛЬШИЙ СПІР В ІРЛЯНДСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 20. січня. — В ірляндському революційному парляменту сьогодня далі велася суперечка між прихильниками і противниками лондонського британсько-ірляндського договору.

Вчасі тої суперечки Імон де Валера сказав на адресу Артура Ґриффита, що ірляндські делеґати привезли зі собою ще щось інше кромі договору.

Сі слова могли деякі розуміти в той спосіб, що ірляндські делеґати привезли гроші. Тому на салі серед послів счинився шум. Вони домагались, щоб Де Валера відкликав зневагу, кинену ірляндським патріотам.

Вкінці Де Валера заявив, що перепрошує Ґриффита і відкликує свої слова.

Ґриффит заявив, що приймає се до відома.

АНҐЛІЯ СПИНИЛА ВІДСИЛКУ СВОЇХ ВІЙСК З ІРЛЯНДІЇ.

ЛОНДОН, 20. січня. — З причини заострення політичної суперечки в ірляндському революційному парляменті і непевности, чи він прийме лондонський договір, англійські військові власти видали наказ здержати відсилку британських війск з Ірляндії.

ГОЛОДОВИЙ СТРАЙК У ПОЛЬСЬКИХ ТЮРМАХ.

БЕРЛІН, 5. грудня. (Вл. кор. „Свободи"). — Арештовані в Бриґідках за комунізм, у тім числі й богато цілком невинних українських студентів і робітників, розпочали голодівку, вимагаючи поправи харчу, відповідного поведення з ними, допущення середників поживи і лектури та проґульок на вільнім повітрі.

У варшавськім „Павяку" вязні також розпочали голодовий страйк, вимагаючи певних полекшень.

НІМЕЧЧИНА НЕ ВИЗНАЄ СОВІТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

БЕРЛІН, 3. грудня. (Вл. кор. „Свободи"). — Представники совітської України Аусем, Калюжний та инші досі ще перебувають у Берліні не яко офіціяльне дипломатичне заступництво, а лише яко комісія для виміни полонених між Німеччиною та Україною.

Цими днями Аусем запитав німецьке міністерство закордонних справ, чи не визнало-б воно його офіціяльним послом совітської України. На те міністерство приватною дорогою дало Аусемові зрозуміти, що це неможливо, бо Україна має вже своє дипльоматичне заступництво в Берліні.

Невизнаним совітсько-українським дипльоматам взагалі не ведеться в Берліні. Засилали вони до кількох тутешніх Українців, чи не пішли-б вони до них на службу, але ті й розмовляти з большевиками не схотіли. Нанявся до них поки-що один Петро Дідушок, який за місячну платню в 400 марок спокушає тутешніх українських студентів большевицькими заробітками — перепискою, перекладами й, розуміється, шпигунством. Студенти, хоч і дуже бідують, але також не квапляться на большевицькі гаразди.

З цієї нагоди хотілося-б нагадати нашим маериканським землякам, що в Берліні істнує комітет для допомоги українським студентам. На чолі комітету стоїть проф. Богдан Лепкий, а членами його суть посол Р. Смаль-Стоцький, письменник Володимир Винниченко й проф. Василь Сімович. Добре діло зробив би той, хто прислав би яку-небудь жертву комітетові, бо кожен свіжий гріш дасть змогу краще оберігати наших студентів од большевицьких пазурів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

"Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НАУЧКА З НЕВДАЧІ.

Недавно вийшла в Анґлії книжка відомого анґлійського письменника Пилипа Сновдена під наголовком: Робітники і Новий Світ. Вона застановляеся головно над ріжними біжучими тепер питаннями, як питаннями: еволюції та революції, націоналізації, безробіття, імперіялізму і т. п.

Пилип Сновден, автор сеї книжки, се відомий з давна провідник анґлійського робітництва. Він вчасно запізнався зі соціялістичною літературою і став одним з головних орґанізаторів анґлійської Независимої Робітничої Партії (Індепендент Лейбор Парті). Як кандидат сеї партії він був вибираний до місцевих та окружних законодатних тіл, а наконець був вибраний до анґлійського парляменту. Через трийцять літ належав він до заряду Независимої Робітничої Партії, а від року 1900. був її предсідателем. Він є визначний бесідник і відомий зі своєї сили в пері. Недавно їздив він з рамени анґлійських робітничих юній до советської Росії, щоби власними очима оглянути обставини і зложити звіт анґлійському робітництву. З тої причини слова автора про большевиків мають немалий інтерес для всякого, що цікавиться експериментом московських большевиків. Тимбільше погляди його будуть цікавити український народ, на котрого шкірі і котрого коштом большевики сі експерименти робили.

Автор наводить факти на доказ, що від самого початку робітничого руху серед робітників існували погляди про те, як довести до здобуття повних прав для робітництва. Одна ґрупа стояла за тим, що повне визволенне робітничої кляси мусить опертися на політичнім образованню робітників, на здобуттю науки та вслід за тим політичної власти. Вони вказували на розвій людства у минувшині, заявляючи, що й в будучности розвій мусить іти дорогою постепенного росту, розвою. Вони відкидали думку про якінебудь скоки в історії та не радили вживати сили на прискоренне сього розвою.

Проти сеї ґрупи такби сказати прихильників розвою стояла ґрупа, яка не думала ждати на постепенне осягненне висшого степення культури та освіти. Вона хотіла бачити зміни зараз. Всяке жданне для неї було зрадою тих змін, що мали наступити. Вони з кпинами говорили про своїх противників, що радили наперед ширити освіту, а відтак освіченими масами доконувати великі переміни. Їм видалося можливим, щоби маленька горсточка людий, свідома своєї ціли, могла заняти силою владу в свої руки, завести переміни які її видаються потрібними, а потім збройною рукою примусити противників приняти сі зміни. Вона вірила не в розвій, але в творенне та накидуванне, не в революцію в людських умах, а в революцію політичним насильством; вони відкидали постепенний розвій, а приймали можливість скоків.

Від часів, як в ріжних краях світа зорґанізувалася політично і економічно робітнича кляса, провід в сій клясі належав усе до першої ґрупи. Погляди другої ґрупи мали за собою лише дуже мало прихильників. Лише в одному краю у світі друга ґрупа мала поважне число прихильників. Се була країна з дуже малою робітничою клясою. Се був край зі слабо розвиненим промислом. Се був край зацофаний під кождим зглядом. В сім краю робітники з усіх країв Европи мали найменче досвіду в клясовій орґанізації, найменче політичного вироблення. Сим краєм була Росія.

Наслідком ріжних обставин ґрупа прихильників насильства добула собі власть. Взяла в свої руки можність показати ділом слушність їх поглядів про можливість накидування розвою з гори. Які наслідки большевицького експерименту? Кілька мілітаристичних побід у війні, тім шпорті капіталістів. А позатим повна невдача на поли культурнім, політичнім і економічнім. Большевицька менчість добула собі власть і завела комунізм в Росії, але для нього нікого не приєднала. Увесь народ Росії з винятком яких 200,000 комуністичних комісарів, стоїть проти комунізму острійше, як він стояв колинебудь проти царя. Наслідки заняття власти горсточкою людий були зненавидженне сеї горсточки масами народа та поширенне страшної корупції в рядах пануючої верстви. Економічні наслідки революції, переведеної згори, були такі, що її злякалися навіть самі її автори. Нині ціла Росія гуде від большевицького трублення на відворот. Вертають всіми силами до капіталізму! Провал на всій лінії.

Чому властиво упав московський комунізм? (Бо чейже ніхто не назве комунізмом большевизму, що вертаесь до капіталізму). Сновден каже коротко:

„Щоби пояснити невдачу московських комуністів, на те не треба покликатися на злобу або корупцію большевиків. Большевикам не повелося просто тому, що вони пробували неможливі річи. Вони силкувалися завести такий суспільний лад, до якого не назріли ще економічні умови ані народ Росії. На початку своєї авантури, вони були примушені здушити всякі демократичні інституції, завести диктатуру менчости, оперту на силі, а в той самий час скомпромітувати свої ідеали та закинути свою програму, щоби задержати власть і відвернути протиреволюцію тих, котрих вони не переконали розумово про доброту своєї політики і цілий".

Але нема нічого, щоби на добре не вийшло. І російський комуністичний скандал має свою добру сторону. Нею треба уважати сю практичну научку, яку дала комуністична революція робітництву світа. „За невдачу большевиків народи Росії заплатили дорого — нуждою, голодом, смертю. Але певною потіхою може бути хоч та наочна лекція, яку дістали і Москалі і народи всего світу, яка то глупота творити силою суспільну орґанізацію, до якої не надаються економічні умови ані не доросла народна освіта".

БЕЗСИЛЛЄ СОВІТСЬКОЇ ВЛАДИ.

Большевицькі спростовання й ноти з приводу повстання на Україні. — Промови й прикази Троцького. — На папері—ліквідація, а на ділі—все нові бої.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

„Українська Трибуна" й „Рідний Край" — яка зворушуюча, але дивна однодушність!—кождого дня приносять все нові алярмуючі звістки про величезні успіхи повстання на Україні. Вже через отсю незрозумілу одностайність таких протилежних орґанів, як обидва названих, справа виглядає трохи підозрілою, й ціла инша українська преса добре робить, що ставиться до подій на Україні з певною обережністю. У такій справі все краще недоборщити, ніж переборщити, бо, мовляли люде — недосіл на столі, а пересіл на спині...

Та коли навіть з найбільшою обережністю оцінювати нинішні події на Україні, то й тоді з непохитною очевиднінстю перед цілим світом зясовується **факт повного безсилля совітської влади на Україні.** І чим скромнійше оцінювати розміри нинішнього руху, чим менше надавати їм значіння, тим яскравійше і з тим більшою очевидністю повстає перед світом цей сумний для большевиків факт.

Вже другий місяць горячково й безнастанно працює большевицький пресовий і дипломатичний апарат, стараючись, з одного боку, довести, що на Україні нема повстання, а є напад „петлюрівських банд", а з другого — що той напад вже зліквідовано. Та з большевицьких нот і спростовань випливають зовсім не ті висновки, які їм хотілося-б накинути світовій опінії. Навпаки, хто завдасть собі труду перечитати цілу большевицьку „літературу", написану протягом останніх 4—5 тижнів з приводу подій на Україні, той муситиме сказати:

Товариші-большевики, що-ж ви людям морочите голову? Ви кождого дня спростовуєте самих себе, а ще хочете, щоб вам вірили! Сиділи-б краще нишком або спускалися-б на дно, коли не можете сказати нічого путнього...

Але большевики пишуть, пишуть і пишуть, і кінець-кінцем не можна сказати, щоби з тої писанини не було ніякої користи. Користь є, але не для большевиків, бо з тої „літератури" можна побачити, що в дійсности діється на Україні.

Зробім отже короткий перегляд тої „літератури".

Дня 5. листопада зявилось перше „офіціяльне" большевицьке повідомленнє. Стояло в нім, що „петлюрівські банди" вдерлися на радянську Україну, сподіваючись викликати загальне повстаннє селян. Повстання вони не викликали, бо селяне стоять за радянську владу (жартуни оті большевики!), а хоробра червона армія викинула бандитів назад до Польщі.

Здавалося-б: амінь і годі. Селяне стоять за радянську владу, червона армія рветься до бою бандитів викинуто — про що-ж тут більше балакати?

Аж ось „Вперед" друкує повідомленнє, що на цілій Україні оголошено воєнний стан, а в Київі стан облоги. Нащо-б то? Хіба Київу загрожує кяанебудь небезпека?

Минає ще кілька днів, і 20. листопаду рівночасно з Риги Москви, Варшави й Берліну надходить нова серія большевицьких повідомлень. Знов потвержуеться, що ніякого повстання не було, а був тільки напад „петлюрівських банд", зформованих у Польщі. Але тут є й новина: „банд поховалися по лісах, а тому їх не зліквідовано відразу — ліквідація переводиться постепенно". „*Поховалися по лісах*" — це значить денебудь понад кордоном, подумає читач. Ні, виявляється, що „банди" пройшли по 300-400 верст і опинились недалеко Київа. Як це могло статися? Таємниця. Але те саме повідомленнє каже, що „банду" Тютюника „остаточно розгромлено" між Малином і Бородянкою, себ-то зовсім близько від Київа.

Що то, одначе, за містерії? „Банда", яка має „скорострільи й гармати" (слова офіц. повідомлення), яка після бою залишила „200 забитих і 517 полонених", отже мала складатися найменше з кількох тисяч вояків, гуляє три тижні по Україні, робить переходи в кілька сот верст, підходить до самого Київа... Деж „хоробра червона армія"? І як то можливе було, що селяне, які „стоять за радянську владу", харчували ту „банду"! (щось вона-ж мусіла їсти!) й навіть не дали знати улюбленій „радянській владі" про її істнуванне... Щось тут та не так — „не штимує", мовляв Німець.

Та ще більш непотішаючим для большевиків є офіціяльне повідомленне, що звилось у берлінськім офіціозі „Новий Мир" дня 29. листопада. В цім повідомленню й сам чорт ногу зламає. Власне, здавалося-б, що після повідомлень від 5. і 20. листопада нема вже про що повідомляти: адже все скінчилося! Але ні, ще виходить далеко не все скінчилося. Повідомленнє вже повідомляє не тільки про Тютюника, але й про „банди" Палія, Гельбовського Бачинайкиса (?), Шлепака, про те що „перша ґрупа банди Тютюника дістала зброю на території України" (від кого?), про бої в районі Трощина, Олевська, Коростеня, Дідковичів, Звизди, Лянц-короуня, що „банди хотіли пробитися на Київ, але їх прогнала червона кіннота...

Гай-гай! — скаже собі читач, прочитавши це повідомленнє й порівнявши його з попередніми. — Що то за такі дивні банди, що ховаються по лісах, тікають, кидаючи зрою, забитих і полонених — і рівночасно ведуть наступ цілими колонами й ґрупами, зєднуються, дають бої, загрожують столиці... І чому ота „ліквідація", яку заповідає кожде повідомленнє, ніяк не може скінчитись! Ні, тут знов щось не так, тут знов щось „не штимує"...

Послухаймо, одначе, пана (чи то пак: товариша) Троцького, що він каже. А казав він 6. листопада на засіданню головної військової ради, що „ми роздушимо петлюрівську гадину й тих, хто її підюжує проти совітської републики". Але вже в приказі з дня 10. листопада він патетично вигукнув: **„Ми повинні бути готовими до найгіршого! Червона армія повинна удвоїти свою працю по бойовій підготовці. Ніякий поворот подій не повинен її налякати!"**... „Роздушити гадину" — й рівночасно „бути готовими до найгіршого" й „нічого не лякатися" — це щось дуже-дуже підозріло, товаришу Троцький! Чи то справді тільки „банди", чи справді „селяне стоять за радянську владу", чи дійсно червона армія так-таки нічого не злякається?...

Та хай читач не помислить, що то вже кінець, що „ліквідація" кінець-кінцем відбулася. Ні й ні. Дня 1. грудня полетіла совітська нота до румунського уряду, з якої довідуємося про акцію отамана Гулого-Гуленка на румунсько-українськім фронті. Загони („банди") цього отамана заняли **19. листопада** (а большевики ще 5. листопада його „зліквідували") села Тарнівку й Плоску, а там напав на Тирашпіль. Розуміється, „після бою банди було відкинуто", але нікого тепер не здивує, коли за кілька днів ми знов прочитаємо офіціяльне большевицьке повідомленнє, де знов стоятиме, що „банди" Тютюника, Палія, Гуленка та инших, та инших зявились тут або там і що їх, розуміється, розбито в пух і прах.

Летять ноти до Варшави й Букарешту, пишуться спростовання на всіх світових мовах, куплені большевицькі пера по всіх столицях лають на чім св стоїть Польщу, Румунію й Петлюру, а 500-тисячна червона армія на Україні не є в силі дати собі ради зількома партизанськими „бандами".. Нема отже сумніву, що то не „банди", а щось значно ільше, з якою обережністю не ставитись до нинішніх подій на Україні. Але передовсім стає ясним, що *влада совітів на Україні є чисто* фіктивна. Її вистачає на те, щоб вішати й розстрілювати по більших містах, де большевики засіли, як блощиці в стіні. Але щоб упоратися **з народнім рухом,** який би він малий не був — на то большевицької сили не стає.

Хай же вони готуються до найгіршого!

Берлін, 3. грудня.

Радянин.

Др. Михайло Лозинський.

РАДЯНСЬКА ВЛАДА НА УКРАЇНІ І ЇЇ ВІДНОШЕННЄ ДО УКРАЇНСЬКИХ РАДЯНСЬКИХ ПАРТІЙ.

З приводу поїздки делеґата Закордонної Делеґації української партії соціялістів революціонерів до Москви й Харкова.

(Від власного кореспондента).

(Докінченнє).

З дозволу радянської влади Чечель бачився також з засудженими членами Центрального Комітету української партії соціялістів революціонерів, які сиділи в Харкові в політичній вязниці.

Вони оповіли йому про свої заходи осягнути леґалізацію партії і взагалі про все, що перебули під радянською владою, аж доки не опинилися у вязниці.

„Одначе се не змінило відношення Центрального Комітету української партії соціялістів-революціонерів до Української Соціялістичної Радянської Республики, — тільки Центральний Комітет втратив віру в можливість знов осягнути порозуміннє і співробітництво обох партій (себто української партії соціялістів революціонерів і „Комуністичної партії большевиків України"). Одначе українська партія соціялістів-революціонерів і на далі осталася при тім, що вважає недопустимою будь-яку боротьбу чи підкопуваннє під сучасну владу на Україні, вважаючи правительство Раковського соціялістичним урядом України, боротьба з котрим є чином контрреволюційним. Українська партія соціялістів-революціонерів не задоволена тим режімом який установлено на Україні сучасним її правительством, і змагає до заміни його иншим, з більш широкою соціяльною базою, але не допускає такої боротьби за сі зміни, яка підкопувала би самий ґрунт під правительством Раковського".

Коротко кажучи, „Центральний Комітет стоїть проти будьякої боротьби з сучасним радянським правительством України, вважаючи таку боротьбу контрреволюційною".

Так означує Чечель становище Центрального Комітету української партії соціялістів-революціонерів.

• • •

Для повнійшого представлення сього становища нехай послужать постанови Центрального Комітету, приняті 5. серпня с. р., після нарад з Чечелем. Сі постанови такі:

„1) Партія вважає недопустимою участь членів партії у всіх тих комітетах, орґанізаціях чи бльоках, які є звернені проти сучасного уряду радянської України.

„2) Партія обстоює, щоб теперішній диктаторський режім Комуністичної Партії большевиків України, який катастрофічно відбивається на соціялістичнім будуванню Українське Радянської Республики, був замінений дійсною владою робітників і селян України.

„3) Центральний Комітет Української Партії соціялістів-революціонерів не погоджується з тактикою й методами Комуністичного Інтернаціоналу, вважаючи їх несприяючими сотворенню єдиного, обіймаючого всі революційно-соціялістичні сили Інтернаціоналу, до чого змагає Українська партія соціялістів революціонерів".

• • •

В кінці треба навести постанову Закордонної Делеґації *української* партії соціялістів-революціонерів у тій самій справі. Ся постанова, ухвалена на зборах Делеґації 5. вересня с. р., звучить:

„Вислухавши справоздання тов. М. Чечеля про його безпосередні переговори з правлячими на Україні кругами, Закордонна Делеґація, **констатуючи соціялістичнність сучасного радянського правительства України і відсутність у нього антинаціональних у відношенню до українства тенденцій,** вбачає в сім потвердженнє правильности залятого Центральним Комітетом української партії соціялістів-революціонерів відношення до сього правительства як до соціялістичного правительства України.

„Але закордонна Делеґація з трівогою дивиться на продовженнє ріжних старих дефектів режіму і в небажанню правлячих на Україні кругів уникнути їх, шляхом поширення під сучасним правительством соціяльної і політичної бази через леґалізацію і притягненнє до участи в роботі всіх соціялістичних радянських партій, відповідно до вимог моменту, — вбачає серіозну небезпеку для радянських республик.

„Одначе Закордонна Делеґація **не тратить надії** на те, що під впливом вимог життя Російська Комуністична Партія і Комуністична Партія большевиків України ще в час **зміняті свій погляд** на потребу і значіннє співробітництва з ними инших революційно-соціялістичних і комуністичних радянських партій для успішного задержання світовими масами трудящих здобутих ними на европейськім сході позицій.

„Тому Закордонна Делеґація і далі лишається на своїх попередних позиціях у відношенню до радянського правительства України, будучи готовою все здійснити свій намір приняти активну участь в роботі на Україні для зміцнення Української Соціялістичної Радянської Республики".

• • •

Наведений матеріял дає ясне понятте про взаїмне відношеннє між „Комуністичною партією большевиків України", яка є правительством України, і українською партією соціялістів революціонерів.

„Комуністична партія большевиків України" не хоче мати ніякого конкурента, з яким мусіла би ділитися владою, і тому не хоче леґалізувати українську партію соціялістів-революціонерів, не вважаючи на її радянське становище, тільки навпаки, старається представити її членів як контрреволюціонерів, переслідує і замикає до тюрми.

Щож на се українська партія соціялістів-революціонерів? Вона **осуджує** політику теперішнього радянського правительства України, вважає її шкідливою, але рівночасно заявляє, що **ніхто не сміє** сього правительства поборювати, бо воно є соціялістичне і поборюваннє його було би контрреволюційним вчинком.

Коли-ж політика радянського правительства України з одного боку є шкідлива, а з другого боку не вільно її поборювати, — то як можна сю політику змінити?

На се дістаємо відповідь, що українська партія соціялістів-революціонерів „не тратить надії", що Російська Комуністична Партія і Комуністична Партія большевиків України **самі зрозуміють свої помилки і змінять свою політику.**

З сього виходить, що українська партія соціялістів-революціонерів уважає теперішнє совітське правительство Московщини і радянське правительство України (бо се — одна і та сама рука!) якоюсь незаймaною святістю, якої не вільно поборювати, тільки треба терпеливо ждати, аж вона сама змінить свої погляди.

Так біблійний Йов, коли Бог відібрав йому родину маєток і зіслав на нього недугу, все повторяв: „Господь дав, Господь взяв, нехай буде його імя благословенне!"

Так само українська партія соціялістів революціонерів — Центральний Комітет партії в тюрмі, в якій його держить *радянське* правительство, а Закордонна Делеґація за кордоном, звідки радянське правительство не пускає її на Україн: — повторяють: „Не смійте поборювати радянського правительства, доки воно само не змилується над нами!"

Та Ленін і Раковський знають, чого хотять. Вони хотять **самі** панувати і з ніким не ділитися владою, — як се виразно сказав Чечелеви Шумський.

Активні політики можуть тільки або піддатися їх волі або поборювати їх.

За те ждати чи в тюрмі чи на еміграції аж вони змінять свою волю, значить, засудити себе на повну політичну пасивність.

На таку пасивність засуджує себе українська партія соціялістів-революціонерів.

Доля України вúковується в боротьбі між правительством Раковського і повстанцями.

Українська партія соціялістів-революціонерів — при своїй теперішній тактиці — не матиме на ту долю ніякого впливу.

Прага, 27. падолиста 1921.

ПОЛЬЩА І БАЛТІЙСЬКІ ДЕРЖАВИ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

„Курєр Варшавскі" пише в статті п. з. „Кінець мрії":

Польща має інтерес в тім, аби над Балтійським морем істнували незалежні держави, які одначе не булиб знаряддям чужої імперіялістичної політики. Бо від цього залежить політичне безпеченство польської держави й польська торговля. Одначе якби справа взяла інакший оборот (значить, якби Росія забрала ті держави), — то Польща не буде битися з Росією за Риґу і Реваль. Латвія і так неприхильно відноситься до Польщі. Союз польсько-балтійський все був мрією. Такий союз накладавби на Польщу обовязок, боронити ті дрібні держави й наразивби взаємини Польщі з будучою Росією.

До тих виводів варшавської ґазети додає краківський „Час" таке:

Вправді латвійський посол у Варшаві п. Олюцш постійно впевняє, що Латвія приятелька Польщі, але це тільки слова. Бо діла латвійського премієра Маєровича говорять щось иншого. Латвія звязалася з Литвою і служить за поміст Росії до перевозу ріжних річей з Німеччини. Латвія зовсім піддалася німецьким впливам і т. д.

„Курєр Львовскі", який має безпосередні звязки з Латвією, перестерігає перед тим, аби махнути рукою на балтійські держави, бо ще не знати, які відносини будуть між Польщею й будучою Росією. Польська диплcьоматія занедбала богато в Латвії, що можна ще направити.

О. Н.

Грицько Чупринка.

ДАР БОЖИЙ.

Як удариш в струни ліри,
Ніби дзвоном кастанет,
Як зумієш в час зневіри
Звеселити всіх без міри —
Ти поет.

Тільки зможеш в час весілля
Взнати тінь сумних прикмет,
Як даси серцям ти зілля
Од похмілля, божевілля —
Ти поет.

Як зумієш, мій коханий,
Змалювать в душі портрет,
Втішить серце, згоїть рани,
Все пробачить без догани —
Ти поет.

Тільки зможеш, друже милий,
Підійматись до планет,
Влити в звуки дивні сили,
Щастя, горе, сон могили —
Ти поет.

Як здолаєш в бурю, в холод
Спать лягти хоч під замет,
Гордо знести біль і голод,
Всім роздавши власний солод —
Ти поет.

ДОПИСИ

ЧЕСТЕР, ПА.

Просьба зі старого краю.

На адресу Василя Карачка (110 Engle St., Chester, Pa.) прийшло з села Чернихова, пов. Тернопіль, отсе письмо:

Чернихів, 25. жовтня 1921.

Слава Ісусу Христу!

Вповажаний Пане!

Високоповажані Громадяни Чернихова!

Я, молодий Ваш душпастир і парох в Чернихові, звертаюсь до Вас, а на Ваші руки і до всіх Вп. Громадян з Чернихова, які ще перебуваєте в далекій чужині, в Америці, із щирим словом привіту, засилаючи Вам усім щирі поздоровлення та желання всего найлучшого. Господь Бог нехай витає між Вами у Вашій тяжкій праці та нехай дозволить Вам щасливо вернути до своїх родин. Сі мої слова передайте і людям з Глядок і Плесковець.

Я прийшов на парохію до Чернихова, та оглядаючися, від чого почати працю, заломив я руки, як Ваші батьки, матері, брати, сестри, жінки та діти, що повернувши з чужини, з бараків, на свою рідну землицю, застали лиш руїну, згарища і знищенне, рови стрілецькі та дріт кільчастий — та не знали від чого почати їм працю. Таке і зі мною. Не знаю, в що вложити руки. Передовсім треба обладнати церкву в Чернихові, яку обрабували та опустошили ріжні війска, так що з цеї богатої церкви лишилися лиш обдрані стіни і подіравлений дах, який вже направлено. Навіть підлогу здерли та з захристії дах здерли. В Глядках і Плесківцях нема церков, нема ні пле-бані, ні жадних будинків парохіяльних. Діти не мають школи, молодіж здичіла... На все те дивлюсь і мимоволі насуваєсь думка: Чи зможу я побороти тільки трудів, щоб те все відбудувати та давне життє християнське відновити? Та на Бога надія! Я кріпко вірю, що при Божій помочи та при помочи добрих людий вдасться мені привести парохію до повного порядку. Тому заедно прошу Господа Бога, щоб додав мені сили і витривалости поконати ті всі труди. А до всіх людий доброї волі кличу і прошу: „Поможіть!"

До Вас, дорогий наш Громадянине, а на Ваші руки й до Вас всіх Черниховців, що перебуваєте в Америці, звертаюся також зі словом просьби. Хочу і мушу конче як найскорше вставити в церкві камяну підлогу із жовтих плиток, та дати дашок на захристію. До цего треба нам досить гроший, бо, як знаете, наші гроші великої вартости не мають і треба їх богато тисяч мати, щоби щось купити. А гроший звідки взяти. Церква обрабована, бідна, а люди бідні також, бо знищені війною до крайности. Щоб отже роздобути гроша на сю підлогу і дашок до захристії, я, в порозумінню з начальником громади і провізорами нашої церкви, в імени цілої християнської громади звертаюся з великою і сердечною просьбою, щоб Ви були так добрі й занялися збіркою між своїми знакомими на сю Божу ціль. Думаю, що яких 80 до 100 долярів вповні вистарчилоб; і церква мала би від своїх дітий, що хоч далеко, а не забувають на неї, гарний подарунок, а громада гарну памятку. Імена жертводавців були би прилюдно виголошені і записані в книзі добродіїв церкви.

Зібрані Вами гроші можете прислати, на чиї хочете руки. Або на руки уряду парохіяльного, або на руки уряду громадського, або на руки комітетового церкви: Івана Худика, або дяка, або котрогось із провізорів церковних — це річ рівнодушна для нас, тільки просимо щиро: зберіть щонебудь гроша, кілько зможете і пришліть, а вдячні Вам будемо. І Ви, як прийдете до рідної землі, самі побачите, яке велике добродійство зділали Ви своїй бідній церкві та християнській громаді. І за це благословити Вас буде Господь Бог і заступниця нашої парохії, Пресв. Діва Марія.

Здоровлю Вас щиро,

Ваш **о. Петро Дзедзик,**
парох в Чернихові, п. Глубічок велик.
(Печать уряду парохіяльного).

Від себе додаємо до Вас всіх, наші дорогі краяни та краянки, бодай хоч з тих трох сіл тай з близьких околиць Чернихова, що просьба в повисше надрукованім листі є святим обовязком для нас всіх, щоби конечно її виповнити. Ми всі одержуємо листи зі старого краю від наших родин і знаємо о тім, що поміж иншими селами також і Чернихів, Глядки та Плесківці упали жертвою страшної війни, що ніде і будиночка не лишилося бодай хоч на памятку, де стояли ті наші рідні села. Се лише чудом Божим є, що серед так страшних руїн черниховська церква осталася цілою, але знищена і зрабована воюючими війсками так, що тільки голі стіни осталися, і сей обрабований храм Божий тепер є прибіжищем для трох сіл, бо ані глядецькі ні плесковецькі громадяни не є тепер в стані побудувати собі хочби невеличкі церкви, і мусять тулитися при одній нещасній, обрабованій матери-церкві в Чернихові.

Кожде з нас має там свою рідню: родичів, братів і сестер, що приживають посеред крайної нужди та під гнетом страшних наїзників, які послідний кусень хліба видирають їм з уст, отже вони не в стані самі відновити сей храм Божий, тому благально простягають свої руки аж сюди за море і просять нас о поміч. Думаємо, що поміж нами не найдеться ні одно закаменіле серце, щоби не здрігнулось на так благальний зазив і щоби байдужно дивилося на простягнені руки своїх рідних. В кождій місцевости, де тільки знаходитесь, дорогі Браття і Сестри, бодай хоч з тих трох сіл, зберіть поміж собою по можности хочби й найменьші лепти і пішліть їх туди, звідки рідня зі сльозами в очах просить нас о поміч. Ми не збіднієм, як урвемо малесеньку частинку з наших дорібків на сю Божу ціль.

З повним поважанням до всіх краянів та краянок,

Григорій Кривий,
Василь Карачок,
Петро Юрчак.

—o—

НЮАРК, Н. ДЖ.

Українці чи провокатори?!

Часопись „Пасейк Дейли Геральд" з дня 5. грудня с. р. подає звістку про віче, яке уладили пасейські кацапи проти митрополита Андрея Шептицького. Віче було устроюване нібито в цїли оборони православної церкви перед католицькою пропагандою, але ухвалені на сім вічу резолюції зовсім не займаються справами релігійними, лише звернені загально проти українського народу і проти української справи.

В головній резолюції є поміщений протест проти митрополита Шептицького, що він заступається за українським народом в Галичині, якого в дійсности там нема (?!), чим він робить велику кривду православному русскому народови, представляючи його ложно українським. Кацапи покликаються навіть на історію і завзято твердять, що в Галичині є лише один, істінно карпаторусский народ.

Про сю кацапську дурійку я і не згадував би, бо звісно, що горбатого вже й сира земля не випростує, колиб не се, що серед таких кацапських світочів, як Борух, Копчак і батюшки Телеп та Стефанко, видніється на першім місци в сій часописі імя отца Льва Весоловського, секретаря „Української Греко-православної Дієцезії" в Америці, яко делегата від української православної церкви при улици Мортон в Нюарку і бесідника на сім славнім вічу.

Бо інакше глядиться на се, коли кацап говорить, що в Галичині нема українського народу, але зовсім інакше виглядає, коли таке говорить людина, що уходить всюди за Українця, сидить на українській парохії та їсть український хліб, подаваний йому українським робітником.

Про сих, так званих українських греко-православних попів, як Л. Весоловський і другі, котрі мають „богато прикмет", кромі сталого характеру і хоть якогонебудь образовання, далобся богато більше написати, однак сим разом нехай повисший факт буде осторогою для українських робітників, аби вони не далися виводити в поле людцям без ніяких ідей і принципів, котрі ще донедавна виголошували по корнерах і сальонах большевицькі „спічі", а котрі тепер пошилися в попи лише ради лежаного хліба.

Такі осібняки наносять лише нечесть українському народови, а зосібна обкидують ганьбою добру славу історичної української православної церкви.

Докторови М. Копачукови, яко адміністраторови греко-православної церкви в Америці, котрий сам про себе любить писати, який то він поступ і переворот викликає серед українських еміґратів, де лиш тільки зявиться, можна з сеї нагоди лише поґратулювати сего великого поступу і таких вельми патріотичних українських греко-православних батюшків, яких він має під своїм проводом.

Нюарським Українцям скажу лиш те, що вони повинні отворити очи і приглянутися добре, за ким вони йдуть!

Обсерватор.

—o—

МІЛВІЛ, Н. ДЖ.

Як іде в нас народна робота.

Від кількох літ ніде, в ніякій часописи не мож було подибати, щоб Українці в Мілвіл, Н. Дж., займалися якою-такою народною роботою. І до сего часу виглядало так, якби в Мілвіл українського народу зовсім не було. Але що правда, то воно так не є. Український нарід в Мілвіл працював постійно, і далі працює, тільки без жадного стуку і гуку. Через тих кілька літ мовчанки тутешні Українці зробили значний поступ, бо побудували собі церковцю і зорганізували відділ У. Н. Союза, котрий народної роботи ніколи не занедбував і не занедбує.

Як тільки часописи оголосили позичку народної оборони, так тутешні Українці взялися чим скорше до діла. Уряд місцевого відділу скликав збори, на яких ухвалено закупити бонд за 50 долярів зі своєї каси, а притім за 80 долярів закупили члени відділу, отже разом за 130 долярів. І купно бондів тут зростає постійно далі. До сего часу, як виказує звіт, число бондів зросло на 440 долярів, а є надія, що число їх ще збільшиться. Се треба завдячувати і свідомійшим Українцям зпоза відділу, котрі також працюють щиро для визволення своєї нещасної Вітчини.

І хто би був сказав, що така мала числом громада буде всилі перевисшити навіть і в десятеро численнійші громади? Але на тім ще не конець. Недавно тому члени тогосамого відділу скликалися знов на наради в цїли несення помочі рідному краєви і на тих нарадах наложили на себе добровільний податок. Без жадного спротиву всі зібрані згодилися на предложенне одного зпоміж них, що будуть давати по кводрови кождого тижня, і що як збереться більша сума, аби висилати її до рідного краю, там, де буде вимагати більша потреба.

Так працюють свідомі Українці з відділу У. Н. Союза в Мілвіл, Н. Дж., котрі осілися при Бріджтон дорозі. Честь Вам, Браття Українці, за Вашу щиру працю для визволення своїх братів за морем! Ви сповнили свій обовязок супроти своєї Неньки України, котра кровавиться в руках Ляха-ката. Ви заслугуєте на признанне, тож ще раз кажу: Честь Вам! Такі відділи щоб на камени родилися, бо таких нам і треба.

Є тут ще й друга, також мала числом громада, котра зорґанізувалась у відділ „Провидіння". Вона, поселена подальше від попередної, при дорозі, яка веде до місцевости Кармел. І ся громада Українців робить свою народну роботу. Як ходять чутки, то минувшого тижня ухвалено закупити бонд з відділової каси за 25 долярів, тільки нема споминів щодо членів. Браття і Сестри з громади при Кармел дорозі! Мати наша благає нас о поратунок. Лях привалив її до землі обкровавлену, придоптав своєю чортячою ногою і приложивши до неї свій меч, хоче її грудь пробити. Чи ми, котрих вона вигодувала, маємо дивитися на її мученичу смерть? Ні, Браття! Спішім їй чим скорше з помочию. Купуйте бонди всі як один, оподаткуйтеся, як Ваші сусіди з Бріджтон дороги, а будьте певні, що Ляха побідимо! До діла чим скорше, поки ще час!

Браття і Сестри з обох громад! Наближаються свята Рождества Христового, тож добре би було обговорити справу щодо коляди. В попередних роках колядники колядували або на дохід відділу, або на дохід церкви. Сего року висилайте колядувати на визволенне Галичини з ляцьких кіхтів і на похорон Ляшні. Я думаю, що на таку ціль кожда одиниця українського походження не пожалує доляра, щоби вже раз положити конець ляцькій неволі.

Таксамо повинен зробити і весь наш загал в Америці. Як кождий Українець жертвує з нагоди Христового Різдва одного доляра, то наша нещасна Вітчина дістане від нас такий великий святочний дар, на який не спромігся наш нарід для неї ще ніколи. І така коляда була би певно на погибель Ляхам.

В Мілвіл є ще такі одиниці українського походження, котрі не належать до ніякої української орґанізації і нічим ще не причинилися до визволення своєї Вітчини, хоть тепер є така добра нагода. Сі одиниці — се темнота, котра не потрафить нічого більше, як тільки другому шкодити. Се блудні або звироднілі сини Неньки України, котрі не знають, хто вони і чиї вони діти.

Невідомий.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА—СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ДОБРОДІЙ.

ОПОВІДАННЄ З АМЕРИКАНСЬКОГО ЖИТТЯ.

В день Нового Року 1932. помістив американський міліонер Чарлз М. Е. Чадж в нюйорських часописях таке оголошення:

„Я рішився виплатити стипендію для подорожі довкруги землі молодому пролетарієви, який викажеться документами, що від десять літ працює в копальні вугля. Подорож відбувати-меться в товаристві мого секретаря. Зачнеться з Ню Йорку, через Японію, на маляйські острови, через Індію, червоним морем до Европи. Відпочинок в Рівієрі, в Італії, Франції, Німеччині, Скандинавії, Росії, через Крим до Малої Азії, потім до Єгипту, до центральної Африки, потім здовж побережа до Капштаду. Часть подорожі присвячена Австралії; її може відбути подорожник, коли йому подобається. Ціла подорож має тривати три роки. Для підготовлення (вивчення мов і т. д.) визначуеться однорічний побут у Ню Йорку. О цю степендію можуть старатися вуглекопи, що мають найменше трицять літ.

Условія для кандидата:

1. Він мусить бути вуглекопом бодай від 10 літ.
2. Мусить виказатися вродженою інтеліґенціею, обсерваційним змислом, живим темпераментом.
3. Мусить зобовязатися, що по скінченню цієї подорожі працювати буде дальше десять літ у тійсамій копальни.

Протекція виключена. Про вибір нагородженого цією премією рішає шість незалежних людий. Їх виберуть найповажнійші письменники Америки, а не я.

На кошти подорожі призначую 80.000 фунтів стерлінґів. Отже подорож може відбуватися з найбільшими вигодами.

Я сам бажаю познакомитися зі стипендистом, щойно як він покінчить свої подорож.

Чарлз М. Е. Чадж".

Все йшло взірцево і без підкупства. Із близько 6.000 просьб, які наспіли, вибрала комісія 240, які головно заслугували на узглядненння. Потім рішав жереб. Отже дійсно безпартійно. Трийцять і два літний вуглекоп Франсіс Рут з Ню Орлінс мав це щастє, що з урни витягнено його просьбу.

Рут був нежонатий молодий чоловік, а виглядав уже як сороклітний. Бо тринацять літна праця в копальнях вугля не остає без сліду. Лице з заростом, було поважне й худе, очі ще палаючі, але сумні, вже й його ціла стунка стать була дещо похилена. Поданне написав Рут майже на жарт і не сподівався ні трохи, що буде прихильно полагоджене. Аж тут одного ранку викликали його зі шахти до бюра стоваришення і тут повідомили його, що його, Рута, стрінуло щастя: при помочі Ч. М. Е. Чаджа має він відбути подорож довкруги світа. В цій першій хвилині не почувався він навіть щасливим, бо хоч чує добре ці слова, не відчував іще їх.

— Ви навіть не осміхнетеся? — запримітив урядник.

— О так, — відповів Франціс й старався прибрати веселий вигляд лиця.

Йому щераз прочитали всі условія. Їх мав він підписати.

— Одно лише є важне, — заявив урядник. — Мусите зобовязатися, що по скінченню подорожі знову працювати-мете у нас. Пан Чарлз М. Е. Чадж не бажає відірвати вас на все від вашого істнування і тому жадає, щоби ви — та це певно буде непотрібно — признали, що він евентуально мати-ме право післати вас знову до шахти під дозором фабричної сторожі. Та це лише формальність, бо чейже до такої крайности не дійде. Та при контракті муситься все узглянити!

Франціс Рут підписав.

Один рік жив він у Ню Йорку, навчився французької, німецької, італійської мови, навчився зодягатися елеґентно, гарно їсти, бувати в товаристві. Навчився гри на фортепяні. Ходив до великих театрів, опер; вивчився веслувати, кермувати, плавати. Цілий рік жив у віллі над берегом моря, йому товаришив молодий артист-маляр, який пояснював йому красу моря, вечірного сонця, зими. З сестрінкою цього маляря нераз цілими днями плавав у малому вітрильному яхті по морю.

Дня 14. жовтня 1934. року сів Франсіс Рут на великий англійський корабель „Вікторія". Йому товаришив маляр, як секретар. На кораблі ждав на нього післанець мистера Чарлза М. Е. Чаджа: передав йому чекову книжку, якою франсіс Рут — крім стипендії — мав користуватися у великих світових містах від Токіо до Стокгольму. Для кождого міста мав призначених 1.000 фунтів, але знову під условієм, що видасть їх у кождому місті.

Годі описати як щасливо провів Франсіс Рут ці три роки. Чуда японської природи, краса індійських пралісів, виставне життя на Рівієрі, сонашні і зоряні морські подорожі, його приятелювання з малярем, тужні зразу листи сестрінки тогож, париське веселе життя, краса північних країн, одна ніч на пустині під жовтим небом, потім подорож сибірською зелізницею монотонними, пустинними околицями, нараз в Москві серед краси Кремлю, оден літний місяць на Лідо в Венеції, на сонці майже нагий на морському березі біля найгарнійших жінок Европи; потім у Римі поклонився архитворам Мікелянджеля, в Німці провів найвеселійшу „Маланку", опісля відразу найшовся в Малій Азії, посеред пустих, завмерлих місць, святих і дорогих для стількох людей. З дня на день робився молодшим. Його приятель, маляр, мусів висилати листи на всі сторони світа до людей, з якими підчас подорожі заприязнився Франсіс. Запізнався з славними европейськими поетами, що більше: з славними вченими всіх країв, з найгарнійшими жінками. Та ця краса не засліпила його, не позабув він і на дільниці нужди й терпіння, голоду...

Коли 14. жовтня 1937. року причалив до нюйорської пристані — здалося йому, що ця вся подорож це лише сон.

Хотів відвідати мистера Ч. М. Е. Чаджа, щоби подякувати йому, але його товариш, маляр, заявив йому:

— Пожди, він сам запросить тебе.

Дня 18-го жовтня був він знову в Ню Орліні. Прийшов до свого давного мешкання. Злякала його тіснота, брак світла. Та не кажучи ні слова розпакував куфер і прибрав кімнату найріжнійшими дорогими предметами, що їх накупив підчас подорожі: перськими килимами, українськими вишивками і гафтами, японськими різбами, китайською порцеляною, французькими шовками, анґлійськими і російськими чайниками і самоварами, турецькими приборами до курення, збірками мотилів із Бразилії, випханими індійськими птахами й багато иншими дорогоцінностями.

Дня 20-го жовтня одержав Франсіс Рут приказ, 22-го наново ставати до праці в копальні; 7-ма шахта, 3-ій поверх. Відразу пригадав собі контракт, копальняну сторожу, яка його силою відставить до копальні, коли добровільно не хотів би йти.

Пійшов...

Дня 22-го жовтня сидів Франсіс Рут знову глибоко під землею, пів нагий, лице й груди чорні від вугляного пилу. Сидів сам самітний, біля нього лише його лямпочка. Тут мусів оставати одинацять годин! Чув удари д?аґанів своїх товаришів, їв свій хліб із зачорненої руки. Нараз посеред цієї темної самоти побачив океан у ранішньому сяйві, безконечний, ясно-блакитній овид, сніжні краєвиди Норвеґії, „Маланку" в Німеччині, й почув париську орхестру...

Бив і бив д?аґаном. Минуло одинайцять годин.

Франсіс Рут і по праці був цілком самітний. Був маломовний. Це вважали його зарозумілістю.

Не говорив з ніким.

Нараз третього дня викликали його зі шахти. Мистер Чарлз М. Е. Чадж ждав на нього в салі принять дирекції. Чи не переодягнутися би йому? Ні. Тим ліпше. Мистер М. Е. Чадж і так хотів бачити його в убранні вуглекопа.

Ще лише маленький дарунок, памятку для свого добродія хотів узяти Франсіс Рут із своєї кімнати. Це полагодив протягом одної хвилини.

Перший після свого повороту з подорожі побачив Франсіс Рут свого добродія, М. Е. Чаджа. Був це отяжілий, товстий, блідий чоловік, лиця і підбородок звисали йому. Сидів, а властиво лежав у глибокому, мягкому фотелі. Здалося — спить. Охляла рука привитала з трудом Франсіса Рута.

— Сідайте, мистер Рут, і оповіджте мені, як почуваєтеся.

— Дякую, постою радше. Чи бажаєте докладного опису, чи лише побіжного? Може зачинати мені від цієї хвилі, як я всів був на корабель „Вікторія"?

Обвисле лице осміхнулося ліниво:

— Алеж ні, ні, ні! Як ви тепер почуваєтеся. оповіджте мені.

Франсіс Рут ще підчас повороту з подорожі сподівався, що міліярдер не буде випитуватися його про його пригоди з подорожі. Тому сховав до кишені цей маленький дарунок. Та для певности спитав іще раз:

— Може оповісти вам мої пригоди в Індіях — може маю описати північні ночі, може лови на тиґрів у Бенґалії?

Бліде, товсте, обвисле лице осміхнулося ще більше ліниво, а товстий вказуючий палець отяжілої руки вказав на землю:

— Лише це, мій любий пане, лише це... як ви тепер... після того... почуваєтеся... Там у шахті, де вам прийдеся тепер прожити цілих десять літ.

В кімнаті царила тишина.

Франсіс Рут сягнув рукою до кишені, в якій був дарунок для його добродія мистера Чарлза М. Е. Чаджа. Миттю вийняв револьвер і трьома влучними стрілами поклав трупом свого добродія мистера Чарлза М. Е. Чаджа.

Коли Франсіс Рут оповів присяглим суддям у Ню Орліні про свою подорож і про свою розмову з своїм добродієм — увільнили вони його одноголосно.

С. Ґ.

ЗАМІТКИ ПРО ЧИСТОТУ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Наріл — народ. Сих слів уживають у нас майже постійно хибно. Тимчасом вони мають виразно окреміщне значіннє. І так: ширше поняттє — се наріл (нація). Народ — се тільки частина (хоч і головна) нації. Наріл — се народ (т. зв. нищі слої) і т. зв. вищі слої — разом. Сі два поняття глибоко ріжняться в українській мові не тільки 1. містом, але й 2. формою та 3. наголосом. Зміст поняття народ відноситься до селянства, робітництва і простого міщанства. Зміст поняття наріл відноситься до всіх тих слоїв і до інтеліґенції в найширшім розумінню сього слова. Ріжниця форми сих слів полягає на инакшій відміні. Другий відмінок однини слова народ — є народа, а від слова наріл — народу. Ріжниця в наголосі така, що в іменнику народ (як також у прикметнику, утвореним з сього іменника) наголос паде все на другий склад: народ, народа, народови, народи, народній. А в іменнику наріл наголос паде все на перший склад і в однині і в множині і в прикметнику, утвореним з сього слова: наріл, народу, народови, народи, народній. Тимчасом у нас мішають ті ріжні поняття, уживаючи одного замість другого, не зважаючи на те, що вже в розмірно давній традиції різко означено ріжницю тих понять, бо вже кількадесять років тому виходив у нас окремий радикальний орґан „Народ", вправді для інтеліґенції, але для такої, яка поставила собі завданнем піднести нисші маси до значіння політичного чинника, а в дальшій послідовности до значіння нації. Отож поняття наріл треба уживати в значінню нації, а поняття народ в значінню маси (плебс, люд, поспільства).*)

Горожанин-громадянин. Також сі поняття мішають у нас дуже, вживаючи одного замість другого. Тимчасом вони основно між собою ріжняться. Горожанин — се поняттє з области правно-державної громадянин — з области чисто суспільної. Можна бути найкрасшим громадянином, а не бути горожанином і навпаки. Напр.: живе собі в державі чужинець, що тішиться всіми радощами й болїє всіми болями тої держави, платить правильно податки, дає жертви на публичні цїли, опікується вбогими, — се зразковий громадянин, але горожанином він не є, поки не дістав і не приняв горожанства тої держави, а з ним обовязку податку крови. Горожанин — поняттє рівнозначне зі староримським civis, громадянин означає загалом кождого мешканця якоїсь місцевости чи землі; ним може бути civis і hostis (гість — чужинець). В найновійших часах почали деякі українські письменники уживати слова „громадянство" в зовсім невідповідним значінню, пр. у значінню „соціялізм".

Влада — власть. Сі поняття також основно ріжняться між собою. Влада може мати власть, але власть не може мати влади. Влада є ріжна: монархічна й републиканська, буржуазна і пролетарська, леґальна (правна) й нелеґальна (неправна), як напр. польська в Галичині. Власть всюди й у всяких умовинах тільки одна, все одно, чи її виконує фараон Рамзес, чи гетьман Богдан Хмельницький, чи президент Гардінґ, чи Ленін або Раковський. Власть — се атрибут, еманація влади. Вона має ріжні степені, почавши від суверенної сили абсолютного монарха, скінчивши на власти старости або війта в селі. Є правні влади, які не мають власти на ніякій території. Такою правною владою була державно-сербська влада в часі окупації Сербії німецькими й австрійськими війсками, такою правною владою є тепер влада Галицького Уряду під проводом през. Петрушевича.

Вже з пояснення сих шістьох понять видно дуже наглядно, який хаос вносять в українську мову ті, що мішають їх і як зубожують мову ті, що викидають одно з тих понять.

(„Укр. Прапор").

*) Гляди про се також у праці історика Ів. Кревецького і д-ра О. Назарука п. з. „Як писати мемуари", Камянець 1919.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. „Запорожська Січ", від. 388, повідомляє, що річний мітінґ відбудеться о 1-шій годині пополудни в неділю, 25. грудня, в гали церковній під ч. 3010 В. 3-та ул. Будеться вибирати новий уряд і є инші справи до полагодження. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — Г. Бандровський, предс.; Г. Тимчій, секр.

МЕЙФІЛД, ПА. Бр. св. Василія, від. 185, повідомляє, що річний мітінґ відбудеться о годині 1-шій (дати не подано — Ред.) в гали парафіяльній. На порядку нарад звіт контрольної комісії і вибір нових урядників. Будеться принимати нових членів. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — П. Швед, секр.

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

RHONE, PA.

Заходами української школи, відограють школярі два представлення: СИРІТСЬКИЙ СВ. ВЕЧІР і ГОСТИНА СВ. О. НИКОЛАЯ, в неділю, 25. грудня 1921 в церковній гали при Сентер улиці Гановер. Початок о годині 7-ій вечером. Вступ 35 цнт. На сі представлення запрошуєся всіх до численної участи. 97

Управитель Гр. Михаліцький.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

БЕЗРОБІТТЯ І ХОРОБА.

На основі звідомлень публичних лічниць, клінік і бюр посередництва праці Стейтове Допомогове Товариство (Стейт Айд Есошіейшен) в Ню Йорку звертає увагу американського громадянства на особливо траґічні наслідки безробіття для тих робітників, що мають початки якоїсь хороби або хочби лиш орґанізм не зовсім міцний і вразливий на зараження. З окрема просто безнадійна доля тих безробітних, в кого є нахил до сухіт. В звичайний час вони могли-б найти собі таку роботу, що-б захистила їх від цілковитої руїни. Та тепер і здоровому тяжко вижити, а слабому таки зовсім віяк.

Пересічно 175 мущин і женщин зголошується щоденно в нюйорськім містовім бюрі посередництва праці. По словам Луіса Г. Соливана, директора бюро, неможливо найти роботу для нікого з аплікантів, хто хочби лиш з виду скидається на сухітника. Фабриканти і компанії мають перед собою такий великий вибір робітників, що не тяжко їм вибрати самих найміцнійших і найздоровших і відразу виключити всіх, в кого здоровя не зовсім певне.

В нормальний час богато робітників може платити за лічення і за місце в лічниці чи в шпитали. Сего року в усіх публичних шпиталях і клініках богато менше пацієнтів, що платять за лічення, за те заняті всі дарові ліжка і невинно наспівають прошення о дарове приміщення.

Др. С. А. Кнопф з нюйорської Медичної Школи і Шпиталю заповідає, що сегорічне безробіття ще на довший час лишить по собі тяжкий слід а саме сухоти поширені серед біднійшого населення. „Богато людий навіть не знає, що своє добре здоровля вони охоронять лиш таким способам, що вигідно і чисто мешкають та віджнвляються поживними і здоровими харчами. Тої охорони немає тепер для тих міліонів безробітних робітників, що мусять жити в невигоді, недоїдаючи і турбуючись своєю непевною будуччиною. Тисячі їх раньше чи пізнійше занепаде.

З окрема сухотами заражуються здебільша діти. В добрих умовах життя зараження не розвивається і людина здорово доживає пізного віку. Але в недостатку, негиґієнічним мешканню, заражена дитина мусить розвинути в собі сухоти і вирости калікою".

ВІД ЗАРЯДУ КНИГАРНІ У. Н. СОЮЗА В НЮ ЙОРКУ.

—o—

В книгарни У. Н. Союза в Ню Йорку є не лиш всі книжки, що були в книгарни „Свободи", але є ще й велике число таких книжок, яких в книгарни „Свободи" зовсім не було. Тих книжок нема подавних і в катальоґу книгарні „Свободи".

Та богато людий має у себе катальоґ книжок книгарні „Свободи". Тим людям подаємо понисше спис книжок, яких в катальоґу „Свободи" нема, але вони є в книгарні У. Н. Союза в Ню Йорку, і їх можна замовляти враз з книжками, що є в катальоґу книгарні Свободи.

Ось ті книжки:

Батьківщина й инші опов., Ів. Франка. — Ціна	25
Біля машини, оповіданнє, В. Винниченка. — Ціна	10
Брати Моуглі, опов. з життя дитини між звірами, Р. Кіплінґа (переклав Ю. Сірий). — Ціна	$1.00
Варвара Убрик, оповіданнє з життя в монастирах. — Ціна	40
Варіят з 1906 року. — 2. Вірш. — 3. Між бурливими филями, драма на 4. дії, В. В. Бабієнка. — Ціна	35
Великий сонник. — Ціна	40
В Тумані, оповіданнє, Л. Андреєва. — Ціна	20
Голод, оповіданнє, В Винниченка. — Ціна	5
Гумор і Сатира. — Ціна	25
Дарвінізм Еміля Феррієра (переклад з франц.). — Ціна	80
Два мужі. — Одна жінка, оповіданнє Е. Золї (переклав Ом. Ревюк). — Ціна	20
Дві могилі, оповіданнє з сибірського життя, І. Короленського. — Ціна	10
Для домашнього огнища, повість, Ів. Франка. — Ціна	85
Домашна кухня, або Як варити і печи, Леонтини Лучаківської. — Ціна	75
Еволюція в образках Д. Гирда. — Ціна	$1.25
Евстахій, повість з перших віків християнства, Христа фон Шміт. — Ціна	30
Єлисавета, мученица на царськім престолі, з німецького переклав М. Ц. Б. Ясевінський. — Ціна	60
Життє і наука грецького фільософа Сократа з вступним додатком огляду історії фільософії, М. Загірні. — Ціна	25
Житєпись чорта М. Шустакевича. — Ціна	15
Записна книжка, оповідання, В. Винниченка. — Ціна	5
Збірка оповідань для української молодіжи. — Ціна	40
Звідки взялася і що значать назви „Русь" і „Україна" др. Л. Цегельського. — Ціна	30
З журбою радість обнялась, збірка віршів, О. Олеся. — Ціна	80
Ілюстрована свята інквізиція, страшна смерть за віру в Бога. — Ціна	50
Ілюстроване українське письменство в житєписах др. М. Пачовського. — Ціна	35
Індустріяльний юніонізм Даніеля де Леон і Промова В. Дебса. — Ціна	25
Історія боротьби віри з наукою Дж. Дрепера (переклад з анґл. М. Павлик). — Ціна	$1.50
Історія Московщини до Петра Великого. — Ціна	40
Історія о золотокрилім лицарю. — Ціна	10
Історія паризької комуни. — Ціна	15
Каменярі, журнал студентського кружка, за рік 1919. — Ціна	$1.00
Карл Маркс, його життя і наука, Еміля Генера. — Ціна	15
Коли зійшло сонце, оповідання з 2,000 року, П. Крата. — Ціна	30
Контрасти, нарис, В. Винниченка. — Ціна	10
Короткий виклад політичної економії А. Богданова (перевів М. Д.). — Ціна	$2.50
Короткий огляд українського письменства від 11-го до 18-го століття, Ост. Макарушки. — Ціна	30
Кровавий шлях (Шерльок Гольмс) в 2-ох частях, К. Дойли. — Ціна	60
Кузь та Грицунь, оповіданнє, В. Винниченка. — Ціна	8
Латачки, оповіданнє, Володимира Б. — Ціна	25
Лубенський Монастир, веселі оповідання, О. Прокопупія. — Ціна	10
Маруся, повість, Гр. Кв. Основяненка. — Ціна	30
Методична граматика Укр. мови В. Коцовського і І. Огоновського. — Ціна	40
Молодий вік, оповідання для молодіжи Кн. І. — Ціна	40
На зелених горах, збірка поезій, О. Олеся. — Ціна	20
Наречена, оповіданнє, Георгія Г. Чуйкова. — Ціна	15
Народ а національність, популярно-наукова розвідка, др. Стефана Гринєвецького. — Ціна	10
Народні казки ч. 1. — Ціна	20
Народні казки ч. 2. — Ціна	20
Начерк стилістики, поетики і реторики др. Конст. Лучаковського. Ціна	40
Наша рідна мова, Ґеоґрафія України і характер Українця, Поляка, і Москаля. Написав проф. М. Возняк. — Ціна	10
Незвичайні дива природи А. П. Нечаєва. — Ціна	20
Не піддавайся біді, оповідання з селянського життя, Др. А. Чайковського. — Ціна	25
Нетри А. Сінклера, в оправі. — Ціна	$1.50
Нічого не було, оповіданнє, А. Каменського. — Ціна	15
Незвичайні пригоди Матія Сандорфа, повість в 2-ох томах, Ю. Верного. — Ціна	$2.80
Не любо — не слухай, брехать не мішай Т. Безщляхо. — Ціна	20
Новелі, К. І. Юрія Сірого. — Ціна	70
Новітна суспільність і церква Др. Т. Бартошека (переклад М. Павлика). — Ціна	35
Оповідання про захарих богів Мих. Драгоманова. — Ціна	15
Оригінальний чоловік і инші оповідання. — Ціна	25
Орлеанська дівчина, історичне оповіданнє про франц. героїну Іванну д'Арк. — Ціна	20
Папа чи Христос Ілії М. Ґлови. Ціна	65
Перекази старинного світа др. Ів. Демянчука. — Ціна	35
Північний Біґун копяною народів Евгена Єлачича. — Ціна	15
Плаваючий остров. — Ціна	10
Подорож до місяця Ю. Верного. Ціна	40
Поезії О. Олеся. — Ціна	80
Попадя в Зільнищі, гум. істор. оповіданнє з передодня революції, О. Прокопупія. — Ціна	15
Початок родини, приватної власности і Держави Ф. Енґельса. — Ціна	75
Послідні подвиги Бога на землі або Бог на Революції, гумористична повість, П. Брата. — Ціна	35
Про жіночу неволю в історичнім розвою Мик. Ганкевича. — Ціна	30
Про світ Божий, бесіди по природознавству, Юр. Сірого. — Ціна	40
Революція в Росії (від 1861 року до найновійших часів). Т. Ф-н. — Ціна	15
Ревун, сатира, Ос. Маковея. — Ціна	25
Рідна школа читанка перша, Спиридона Черкасенка. — Ціна	30
Рідна Школа, читанка трета, Спиридона Черкасенка. — Ціна	60
Рінальдо Рінальдіні, страшний проводир розбійників, романтичне оповіданнє з минулого столітти. — Ціна	25
Робінзон Крузо з образками. — Ціна	$1.00
Робітничі пісні. Зібрав В. Головацький. — Ціна	25
Розбишаки в паломничій одежі, оповіданнє для народу. — Ціна	10
Розвій поглядів на вселенну А. Діксона Вайта. — Ціна	40
Смерть Довбуша, поема, Л. Лотоцького. — Ціна	15
Смерть за правду, оповіданнє про Ів. Гуса, В. Доманицького. — Ціна	10
Соціялізм в релігія Д. Бориска. — Ціна	15
Спочив мій дух і инші оповідання — Ціна	15
Страшні тайни монастирських мурів. — Ціна	75
Страшний монарх Распутин або Тайни царського двора. — Ціна	50
Таємниця Америки або огляд американської культури зперед Христофа Колюмба. — Ціна	15
Тарас Шевченко, в століттє роковин. — Ціна	20
Твори, поезії в 2-ох томах, С. Черкасенка. — Ціна	$2.00
Трагедія галицької України Осипа Мегаса. — Ціна	$1.00
Тропарик або Підручник церковного співу. — Ціна	30

Та найкраще буде, що хто хоче замовляти книжки з книгарні У. Н. Союза в Ню Йорку, нехай напише картку по катальоґ тоїж книгарні, а безпроволочно вишлемо його.

У всіх справах, доторкаючих книгарні і друкарні У. Н. Союза в Ню Йорку належить удаватись на адресу:

UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING,
30 East 7th Street, New York, N. Y.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Пошукую КОСТЯ ГУЛ... Походить з села Заруде, пов. Зб..., Гал. Хтоби о нім знав або він сам, прошу зголоситися до: Onufrey Padianyk, 280 Royce Ave., West Toronto, Ontario, Canada. 96-97

ДАРОМ $30.00. Золотий годинник з найліпшим осередком і ланцушок для женщин та мущин. Щоб представити наш товар поміж другі нації, ми роздамо 5000 сих знаменитих годинників даром. По дальші інформації і катальоґ пишіть залучаючи 12 центів почтовими марками до: Pearl Trading Co., Box 50, 189 Pearl St., New York, N. Y. 93ws-